

ความรู้เรื่องเฟรโนโลยี (Phrenology) ในสังคมไทย ผ่านตำราสมองและกะโหลกศีรษะ

น่าสังเกตเหลือเกินว่า ช่วงหลายปีหลัง ๆ มา นี้ ในบรรณาธิภพของไทยมีการทยอยจัดพิมพ์หนังสือว่าด้วยเรื่องสมองออกมาหลายปกเลยทีเดียว ซึ่งส่วนใหญ่ดูเหมือนแปลมาจากหนังสือของต่างชาติและมักจะเป็นงานเขียนแนววิทยาศาสตร์ การแลเห็นสังคมนักอ่านกำลังตกอยู่ในความตื่นตัวเรื่องเกี่ยวกับสมอง จึงทำให้อดตั้งคำถามขึ้นมาได้ว่า แล้วในประเทศของเราเริ่มริเริ่มมีความสนใจต่อ “สมอง” หรือมีการจัดพิมพ์หนังสือว่าด้วยเรื่องราวนี้นับตั้งแต่เมื่อใด

นั่นคือ *หนังสือตำราคุณลักษณะแห่งสมองศีศะเพนที่สังเกตบอกอชมาไศยบุคคลมีเปนอย่างนั้น* ๗ บนปกในของหนังสือระบุรายละเอียดคือ *“ได้ลงพิมพ์ ณ กรุงเทพฯ ที่สวนนันทอุทยาน ถนนพญาทิศเดือนหก แรมเจดคำปีกุนนพศก ๑๒๔๙”* เมื่อตรวจสอบดูแล้วพบว่าวันแรมเจดคำ เดือนหก ปีกุน นพศก จุลศักราช 1249 จะตรงกับวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2430 ซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นวันศุกร์ ไม่ใช่วันพฤหัสบดี อาจเป็นไปได้ว่าการบันทึกวันบนหน้ากระดาษเกิดความคลาดเคลื่อน

ครั้นพลิกไปยังหน้า 2 จะปรากฏถ้อยความชี้แจงเกี่ยวกับหนังสือ

๑ ข้าพเจ้า ว.อ. แมกฟาร์แลนด์ ได้ตรวจดูตำหรับคำภีร์แพทย์ พบตำราใหม่อย่างหนึ่ง กล่าวแสดงด้วยลักษณะสมอง ศีศะบุคคลเพนที่ฟังสังเกตรู้ความอชมาไศยในลักษณะต่าง ๆ ได้แน่ชัด เปนของวิเสดจึงแปลออกเปนภาษาสยาม เพื่อจะได้เปนประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายผู้มีใจศึกษาในตำราต่าง ๆ

๑ แรกเริ่มท่านนักปราชชาวเมืองเยอรมนีมีท่านแฟรนซคอลลเพนตัน ได้ศึกษาในการวิชาแพทย์ต่าง ๆ จนถึงได้ทดลองดูทุก ๆ ลักษณะ แก่บุคคลที่มีอชมาไศยคล้ายคลึงกันแลได้สอบสวนหนักที่ศีศะ เหนเปนการถูกต้องเช่นเดียวกัน จึงได้จดหมายสำคัญไว้คิดจัดตั้ง เปนคัมภีร์ขึ้น แลได้ทำเปนรูปสมองมหทเกศีศะ มีเลขหมายไว้ให้เหนเปนสำคัญ

นั่นเผยให้ทราบว่าคุณค่าผู้ที่แปลและเรียบเรียงคือ **ว.อ. แมกฟาร์แลนด์** ซึ่งน่าจะหมายถึง **วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์ (William Hays McFarland)** โดยนำข้อมูลมาจากงานศึกษาของ **“ท่านแฟรนซคอลล”** หรือ **ฟรานซ์ โยเซฟ กัลล์ (Franz Joseph Gall)** นักสรีรวิทยาชาวเยอรมัน

วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์ (เกิด 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1862) เป็นบุตรชายคนแรกของ **ซามูเอล แกมเบิล แมคฟาร์แลนด์ (Samuel Gamble McFarland)** ผู้ซึ่งเป็นมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนชาวอเมริกัน ซึ่งเดินทางเข้ามาในเมืองไทยเมื่อปี ค.ศ. 1860 (ตรงกับ พ.ศ. 2403) และดำรง

ตำแหน่งหัวหน้าโรงเรียนสวนนันทอุทยานหรือที่มักถูกเรียกขานกันว่า “สวนอนันต์” ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1878 (ตรงกับ พ.ศ. 2421) สำหรับ วิลเลียม นั้น ภายหลังสำเร็จการศึกษาและกลับมาจาก สหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1884 (ตรงกับ พ.ศ.2427) ก็เข้ารับราชการในกระทรวงกลาโหม ทั้งยังเขียนคู่มือเรียนภาษาอังกฤษชื่อ *An English-Siamese Pronouncing Handbook* และคิดคำในภาษาทหารขึ้นมาใช้ เช่น กลับหลังหัน และวันทยาอูธ เป็นต้น นำเสียดายที่ วิลเลียม อายุสั้น เพียงแค่ 28 ปี เขาถึงแก่กรรมด้วยอหิวาตกโรคที่กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1891 (ตรงกับ พ.ศ. 2434) ทั้ง ๆ ที่เพิ่งแต่งงานได้ราว 4 ปีและมีบุตรสาวสองคน

ดังนั้น ไม่ใช่เรื่องแปลกอันใดเลยที่หนังสือ *หนังสือตำราดูลักษณะแห่งสมองสี่คะเพนที่สังเกตบอกอักษณาศิลปะบุคลมีเปนอย่างนั้น ๆ* ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์ จะจัดพิมพ์ขึ้น ณ สวนนันทอุทยาน อันเป็นโรงเรียนที่ ซามูเอล จี. แมคฟาร์แลนด์ บิดาของเขาเป็นผู้ดำเนินงานการสอนภาษาอังกฤษ

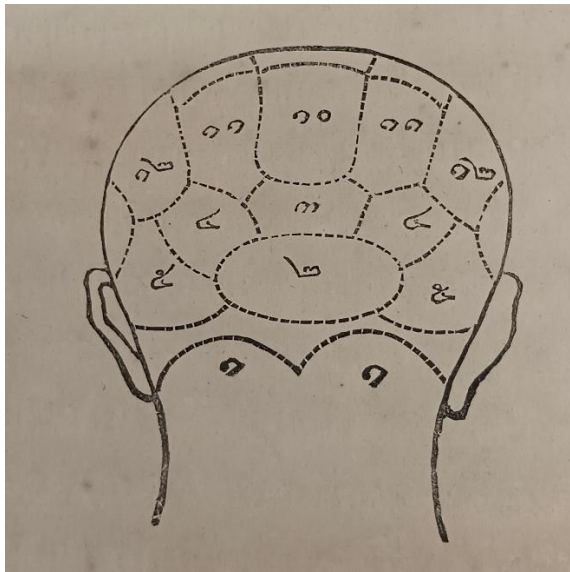
เนื้อหาของหนังสือเปิดฉากด้วยการบรรยายว่า

ในเริ่มตำรานี้ ข้าพเจ้าจะต้องขอกล่าวถึงมัจจุรลุงคี่สมองสี่คะแห่งมนุษย์ โดยสังเขบพอเปนกระตุ้ความแนะนำเรื่องตามซึ่งท่านนักปราชทั้งหลายที่ได้เรียนรู้ในลักษณะดูร่างกายมนุษย์ว่ามีพระลุงคี่คือกล้ำมันสมองสี่คะ แห่งบุคลนั้นเปนที่บังเกิดแห่งความคิด ความติตรองแลเปน ๒ ซีกประสานกันอยู่ มีรูปสันถานคล้ายกันกับฟองไข่ เต็มอยู่ในสมองเบื่องบน แลยังมีกล้ำมันอันเล็ก รองถัดอันใหญ่ลง มาอีกอันหนึ่ง กล้ำมันใหญ่เล็ก ทั้งสิ้นดังกล่าวมานี้ มีน้ำหนักประมาณ ๔๙ บาทเปนอย่างกลาง มีสีขาวข้ำเปนปุยครุคระเหมือนเช่นรังปลวกซึ่งอยู่ในจอมดิน เมื่อกาลบุคล ยังเยาว์อยู่ที่พื้นแห่งกล้ำมันนั้น ราบเรียบเสมอกัน เพราะเหตุด้วยความคิดนั้นยังมีน้อย ครั้นเมื่อเวลาเติบโตใหญ่มีอายุมากขึ้นไป ความคิดความติตรองยิ่งขึ้น จึงกล้ำมันนั้นสูงบ้างต่ำบ้าง ไม่ราบเสมอกันได้ ด้วยความคิดความติตรอง นั้นบังเกิดในกล้ำมันอันใหญ่ทั้งสิ้น เปนต้นว่าความคิดความติตรองมากเท่าใด กล้ำมันที่แห่งนั้นก็สูงขึ้นเท่านั้น ส่วนกล้ำมันอันเล็กซึ่งรองถัดอันใหญ่ลงมา มีขนาดเพียงผลส้มเกลี้ยงเปนประมาณ แต่กล้ำมันนี้มีเส้นรูสีกลตลอดทั่วกันไปในกายตัว เปนที่บังคับเส้นทั้งปวงที่จะทำการงานต่าง ๆ เปนต้นว่ากิริยาเดินกล้ำมันอันเล็กนี้ กระทำให้ออกแรงเดินไปได้ตามเส้นแห่งลำเท้า บุคลที่มีกล้ำมันอันเล็กในสมองเสียเปนอันตรรายไป นั้นมีกิริยาเดินประดุจคนเสพสุราเมาไม่ปรกติได้ ท่านนักปราชได้ทำการทดลองเปนอย่างที่สุด คือนกพิราบซึ่งมีกล้ำมันในสมองคล้ายกับมนุษย์ ได้เอามืออย่างคมตกรัดที่หลังสี่คะ ผ่าพอเอากล้ำมันในสมองอันเล็กออกได้แล้วเหย็บ แผลที่รอยผ่านั้นให้ สนิดอย่างเดิมปล่อยตัวนกไป นกนั้นมีอาการดิ้นรนบินไม่เปนปรกติได้ เปนสิ้นการทดลองแห่งสมองเล็กเพียงนี้ ฝ่ายในการทดลอง

กล้ำมันในสมองอันใหญ่นั้นก็เอาตัวนก พิวราบมากระทำฝ่าศีศะ เอากล้ำมันอันใหญ่ออกแล้ว เย็บเรียบร้อยดั่งซึ่งกล่าวมาแล้วนั้น ปล่อยไปนกกก็มีอาการยืนง่วงอยู่กับที่ มิได้ดิ้นรนเพราะ ลิ่นแห่งความคิด การทดลองทั้ง ๒ นี้ ก็เห็นเปนแนวว่าพอเชื่อเปนองค์พยานได้ ฝ่ายกล้ำมัน ในสมองอันใหญ่ นั้น ใช้ว่าเปนลักษณะอาการอย่างเดียวหามิได้ ปุยที่ครุคระนั้นคือเปนลักษณะ อาการแห่งกล้ำมันอันใหญ่ เปนต้นว่าความคิด ๆ ได้แต่ที่ละสิ่งในครั้งเดียวคราวเดียวกัน แล ในลักษณะกล้ำมันอันใหญ่ นั้น เปน ๓๕ ลักษณะอุปมาเหมือนพนักงานประจำที่จำเกาะแต่ ตำแหน่งใดก็ต้องตำแหน่งนั้นสิ่งเดียวเช่นอย่างความดีตรงนี้ก็เหมือนกัน ซึ่งจะดีตรงใน ครั้งเดียวคราวเดียวกัน นั้นหาเพื่อเจอไปได้ไม่ หนึ่งบุคคลที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดก็ย่อม ต่างๆกัน เพราะเหตุด้วยกล้ำมันในสมองศีศะมีอาการไม่เหมือนกัน หนึ่งความฝันนั้นต้อง เข้าใจว่าอาการสมองนั้นๆ ย่อมเปนไปได้ตามลักษณะอาการนั้นๆ ประ การหนึ่ง ยังมีบางคนที่ เสียดจริต ไม่มีสติในเรื่องการนั้น ๆ ส่วนความรู้ ในวิชาสิ่งอื่น ๆ ผู้นั้นย่อมจำทรงไว้แลมิได้ หลงลืมเปนปรกติดี ตามธรรมดา หนึ่งสมองศีศะเมื่อเปนอันตรายด้วยถูกอาวุธฤสิ่งใด ๆ ถึงแตกหัก ก็จำเกาะแต่อาการที่ถูกนั้นเสียไป หนึ่งความคิดในสมองซึ่งเปนที่แก่งแย่งกันได้ นั้นก็มี คือว่าลักษณะเปนที่ข่มขืนแก่กัน อุปมาดังผู้มีลักษณะอันดีแลจะประพฤติตัวให้ เปนคนพาล ลักษณะอาการที่ดีก็เปนที่ข่มขืน มีอาจที่จะกระทำตนให้เปนไปได้ อาการที่ดีแล อาการที่เปนพาลทั้ง ๒ นี้ ถ้าแลลักษณะใดเปนใหญ่กว่ากัน ก็ย่อมให้เปนไปตามลักษณะ อาการนั้นเปนต้น อาการที่ข่มขืนซึ่งกันแลกันดังกล่าวมานี้ ย่อมทุกสิ่งทุกอย่าง อาศัยรอย ด้วยความเจนในลักษณะต่างๆให้นาน เพราะเหตุฉนี้ท่านนักปราชญ์ได้ตั้งตำหรับไว้เพื่อให้ผู้ที่ มีความเพียร ศึกษาตูโหนกแห่งศีศะ จะได้พึงเข้าใจในลักษณะที่จะเปนไปต่างๆตามซึ่งจะ พรรณาในลักษณะอาการทั้ง ๓๖ ดังกล่าวต่อไปนี้ตามตัวเลขหมายหะ

แน่นอนว่า ในหนังสือยังแสดงภาพของกะโหลกและสมอง โดยระบุหมายเลขกำกับพร้อมทั้ง อธิบายส่วนต่างๆตามหมายเลขเหล่านั้น

เริ่มกันที่ภาพแรก คือ

ซึ่งปรากฏคำอธิบายดังนี้

๑ ๑ ความเสน่ห์มีใจประสงค์จะสืบตระกูลเป็นต้น แลผู้ใดซึ่งประกอบลักษณะอย่างนี้
บริบูรณ์ ก็ย่อมรักษาเป็นผิวเมื่อยอยู่กินด้วยกันชั่วชีวิตร์เป็นปรกติดี

๑ ๒ เสน่ห์ในตัวบุตรลักษณะอย่างนี้บริบูรณ์ในตัวหญิงเป็นนิไสยแห่งมารดา ทั่วทุก
ชาติทุกภาษา ถ้าแลมิได้อุปถัมภ์บำรุงรักษาบุตรก็เป็นทีเสียชาติเสียตระกูล ไม่เป็นอันสืบเนื่อง
ต่อกันมาได้ผู้ใดผู้หนึ่งถ้ามีลักษณะสิ่งนี้มากบริบูรณ์ไม่ว่าชายหญิง ย่อมมีอริมาไศรย
เรียบร้อยดี ถ้าแลเป็นผู้มีวาศนาก็ย่อมมีความเมตตาแก่ผู้อื่น

๑ ๓ คือเป็นผู้มักจะอยู่กับถิ่นฐานบ้านเรือนตนมิไคร่จะพอใจเที่ยว ไปต่างบ้านต่าง
เมือง แลตั้งบ้านเรือนอยู่แต่เดิมอย่างใดก็มักจะไปอย่างนั้น มิไคร่จะเปลี่ยนแปลงให้งาม
ขึ้นกว่าเก่าฤเสียไปว่าเก่าเลย ฝ่ายท่านนักปราชย์อีกจำพวกหนึ่ง มีมิเตอร์โกมบ์เป็นต้น ได้
สังเกตดูผู้มีลักษณะอย่างนี้ เห็นว่าประกอบไปด้วยความหมั่นความเพียรในการทุกอย่าง แลมี
ปัญญาจำทรงซึ่งสิ่งรู้ไว้ได้นาน ๆ มิไคร่จะหลงลืม แต่ความนี้จัดเป็นแน่ที่เดิวยังมีได้ ด้วย
ท่านนักปราชย์ยังหาพร้อมเพียงกันไม่

๑ ๔ คือความต้องใจในหมู่ญาติ แลมิตรทั้งปวง ถ้าผู้ใดประกอบด้วยลักษณะ ๑ แล
ลักษณะ ๔ นี้ถ้าได้เป็นสามมีภริยากันแล้ว มิได้ขาดจากกันเลย แลในฝ่ายสัตว์เดรัจฉานท่าน
นักปราชย์ก็ได้พิเคราะห์ดู ลักษณะนี้เห็นเป็นการแน่ด้วย คือมีในตัวสัตว์ที่เที่ยวเป็นฝูง ๆ เป็นต้น
ว่าโคกระบือแพะแกะ ก็ย่อม ติดตามตัวโจกไปเป็นธรรมดาจำพวกสัตว์เหล่านี้

๑ ๕ วิวาทลู้กัน ท่านมิกเตอแพรนชคอล ได้ตรวจดูคีศะ ผู้ซึ่งเป็นคนมักมวยปล้ำหลายคน เหนมีโหนกลักษณนี้เปนต์ัน ฝ่ายบุคคลที่ประกอบในลักษณมัธยมมักมีใจกล้าหาญ มันคงองค์อาจตั้งทวยหารที้อย่างดีเปนต์ัน ถ้าผู้ใดมิได้ประกอบ ลักษณนี้ก็ย่อมมีใจอ่อนแอ โอนน้อมท้อถอย ทำการใหญ่มิไครจะสำเร็จตลอดเลย

๑ ๖ มีน้ำใจมิไครจะสนอมสิ่งของทั้งปวง แลเปนต์ุผลแห่งความโมโห ที่จะทำทรพย์สิ่งเคื่องใช้สรอยทั้งปวง ให้แตกหัก เสียหาย เปนต์ันตรายไปต่างๆได้ แลมักมีอชฌาไครยจนเจียว

๑ ๗ รักชีวิตร แลมีความรังกายอย่างยิ่ง ประการหนึ่งยอมบำรุงตัวด้วยการบริโภค ล้วนแต่จะ เสาะแสวงหาของที่ดีที่ยิ่ง

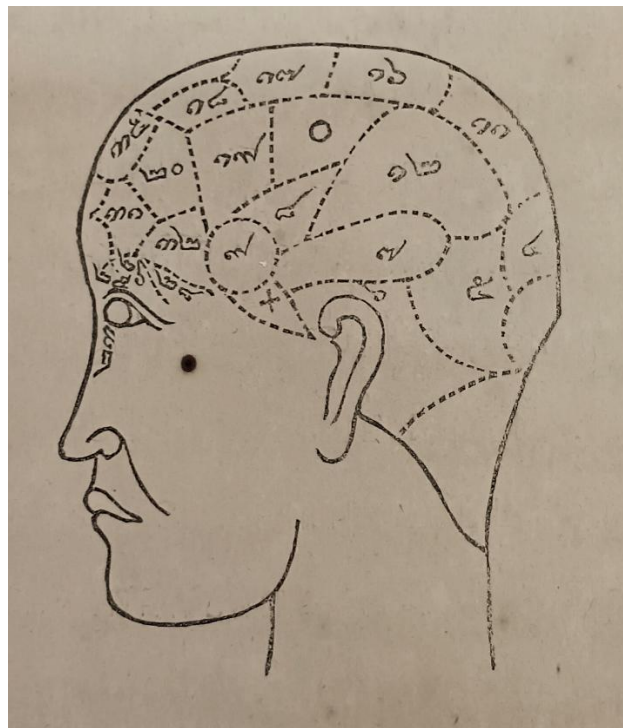
๑ ๘ มีปัญญาอุบายเพราะความขลาด เปนต์ันว่าแม่ทัพทำการณรงค์ ก็มีไครจะยกพลทวย หาญออกต่อยุทธ์โดยซึ่งหน้า ย่อมหลีกเลี่ยงหาอุบายที่จะเปนต์การลับ ๆ บุคคลผู้ใดมีลักษณอย่างนี้แก่กล้า ไม่ตั้งใจระงับได้ก็มักบังเกิดเปนต์คนมุสาวาท แลเปนต์คนฉ้อโกงอิดบิตพลีต่างๆ

๑ ๙ ความโลกมักมากอยากได้ เปนต์ันว่าทรพย์สิ่งของมีใจสะสมไว้ แลมีใจตระหนี่มิไครจะใช้สรอยให้เปนต์คุณเปนต์ประโยชน์ ต่อไป

๑ ๑๐ มีความคิดในสิ่งวิชาการ เปนต์ันว่าช่างเขียนแกะสลักปั้น แลในฝ่ายสัตว์ดิรัจฉาน มีนิกเปนต์ันยอมมีปัญญา ทำรังที่อยู่โดยเรียบร้อยยิ่งกว่าสัตว์อื่น ๆ

๑ ๑๑ ความถือตัวเปนต์ผู้ดี คือจะกระทำสิ่งใดก็ไว้วางใจในตัวว่า อาจสำเร็จตลอดได้ในอชฌาไครยผู้ดีลักษณอันนี้เปนต์ประทาน ถ้ามีลักษณบริบูร ก็ทำให้ผู้นั้นใจโตมือโตมีความอ้างอวดยกย่องตนเอง ยิ่งขึ้นเหลือเกิน ลักษณนี้ยอมประกอบในฝ่ายชายมากกว่าหญิง

ส่วนภาพถัดไปคือ

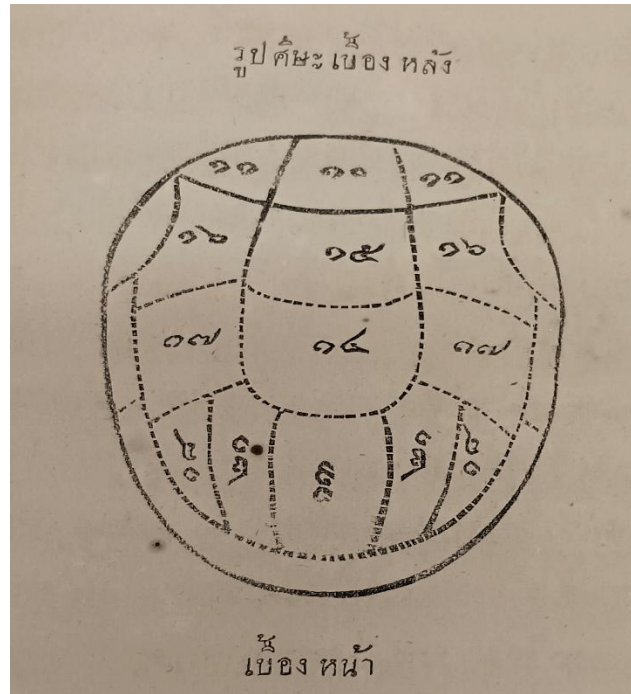

๑ ๑๑ ชอบความสรรเสริญ หนึ่งมักยกย่องผู้อื่นด้วย ถ้าผู้ใดมีลักษณะนี้มากย่อมรักษาชื่อเสียงแห่งตน ให้มีความดีขึ้น หากเสียชื่อเสียงแล้วผู้นั้นคงมีความโทมนัสอย่างยิ่ง และยังมีบางคนที่ได้ฆ่าตัวเสีย ไม่ ขออยู่ต่อไป อันลักษณะนี้มักมีในหญิงมากกว่าชาย ถ้าผู้ใดไม่ประกอบลักษณะนี้แล้วผู้นั้นก็ปราศจาก ความละอายต่าง ๆ

๑ ๑๒ ความพิเคราะห์ ผู้ใดมีลักษณะตั้งนี้มาดมั่นว่าเปนแม่ทัพ ก็มีได้เสียที่ด้วยกลอุบาย อย่างหนึ่งอย่างใดเลย แลย่อมมีความกระดากใจตั้งระวางอยู่เสมอ

๑ ๑๓ ใจบุญคือมีความปราถนา จะช่วยทุกข์ยากผู้อื่น ด้วยสละทรัพย์ก็ดีที่ด้วยความเล้าโลมปลอบโยน ก็ดีเปนต้น

๑ ๑๔ ความนับถือ ลักษณะนี้มีต่าง ๆ กันตามประเพณีบ้านแลเมือง แต่ผู้ใดประกอบด้วยลักษณะนี้ ก็ย่อมถือในลัทธิการศาสนาเปนอุกฤษฏ์อย่างยิ่ง บุคคลซึ่งเสียสติด้วยลักษณะนี้มากกว่าลักษณะอื่น ๆ

๑ ๑๕ ใจคอมั่นคงถ้าผู้ใดมีในลักษณะนี้แก่กล้า ผู้นั้นย่อมมีใจดีดั่งขี้บ่าง ใครจะเชื่อคำผู้อื่น

๑ ๑๖ ความซื่อตรงหนึ่ง ความซื่อสัตย์สุดจริตหนึ่ง ท่านผู้มีปรีชาในเรื่องกฎหมาย ประกอบด้วยลักษณะอันนี้ แลในการพิพากษาตัดสินข้อความท่านฟังคดีทั้ง ๒ ฝ่ายแล้ว พิจารณาตัดสินโดยซื่อตรง คือเป็นคนใจยุติธรรมไม่ลำเอียงด้วยฝ่ายใด

๑ ๑๗ ความหวังใจหนึ่ง ความปราถนาหนึ่ง ลักษณะนี้เป็นที่บังเกิดแห่งความชื่นชมยินดี ในใจแล ย่อมให้ผู้นั้นสำเร็จการของตัวด้วยมโนรมย์ความสุขใจ แม้มีทุกข์ยากประการใดบ้างก็มีใครมีใจโทมนัสเสีราหมองนักร แต่ลักษณะนี้ ถ้าเป็นใหญ่กว่าลักษณะอื่นๆแก่ผู้หนึ่ง ผู้ใดแล้วก็มีก่นแนะนำใจผู้นั้น ให้โตไปเล่นการพนันต่าง ๆ ด้วยหวังใจว่าคงจะชนะแต่ฝ่ายเดียว

๑ ๑๘ ความแปลกปลาดในใจ ลักษณะนี้ท่านแฟรนซอลได้ตรวจดูเห็นโหนกคีคะ บุคคลซึ่งมีใจอยากชมสิ่งของที่แปลกปลาด แลคนเหล่านั้นมักมีใจอยากรู้เหตุ ในเรื่องความซึ่งแปลกปลาดต่าง ๆ แลย่อมจะออเออเชื่อไปทุกสิ่ง แลการอ่านหนังสือนั้น ก็ชอบเป็นเรื่องเหาะเห็นยักษ์มารเป็นต้น ฝ่ายซึ่งว่าผีมีต่าง ๆ ก็มีใจเชื่อถือมันคงว่ามีจริงเป็นแน่ด้วย

๑ ๑๙ ใจรักแต่สิ่งของที่ได้เห็นอย่างสอาดงดงามทุกสิ่ง เป็นที่ให้แต่งตัวแต่งบ้านเรือนหมดจดเรียบร้อย แลจะทำการสิ่งใดก็ชอบแต่สิ่งทีบริสุทริ่งงดงาม ท่านนักปราชที่ตั่งตำรานี้ได้ตรวจดูคีคะ ผู้ที่มีชื่อเสียงอย่างเลื่องกฏในการแต่งบทโคลง แลในการช่างเขียน

๑ ๒๓ ลักษณะอันนี้คล้ายคลึง กับลักษณะ ๒๒ ในตาจำหน้าคนแมนอย่างที่สุด

๑ ๒๔ ปัญญาเลียด สิ่งเกิดสิ่งของซึ่งเปนขนาดใหญ่เล็กเปนต้น ผู้ใดประกอบด้วย ลักษณะนี้ ย่อมแมนยำในการซึ่งจะกะหมายสิ่งทีแลเห็นใกล้แลไกล พอสมควรได้ว่ากว้างยาว ใหญ่เท่า่นั้นก็ดี ฤกะประมาณทางเดินว่าจะไปก็วันก็เวลา แลทางก็เส้นก็ไมล์ก็ดีเปนการได้ แน่ชัดมิใคร่ผิด

๑ ๒๕ ปัญญาสังเกต สิ่งของหนักแลเบารู้เปนแนได้ว่าสิ่งนั้นมีน้ำหนักก็บาทก็ชั่ง แต่ผู้ใดทีมีลักษณะนี้เปนใหญ่นั้นน้อยคน

๑ ๒๖ ปัญญารู้แลสังเกตสิ่งต่าง ๆ แลจำทรงชื่อไว้แมนได้ ช่างประกอบประสมสิ่งมี ลักษณะนี้เปนใหญ่ ลักษณะอันนี้เจือไปในการทีแลเห็นแลดำรงอยู่ในสมองเหนือตาทั้ง ๒ ข้าง ถ้าผู้ใดรู้ตำหรับนี้ ก็พอเป็นที่สังเกตได้เพราะคิ้วนั้นโค้งยิ่งกว่าคิ้วตามธรรมดา ผู้ทีมีลักษณะนี้ น้อย ย่อมจะสังเกตจำทรง ชื่อสิ่งนั้นมิใคร่จะได้เปนแนเลย

๑ ๒๗ ปัญญาจำตำบลแห่งที่ต่าง ๆ เปนต้นว่าทางอันไม่เคยไป ถ้าแลได้ไปเสียครั้ง หนึ่งแล้วถึงมาตราว่าไม่มีต้นไม้ แลสิ่งอื่นทีพอจะสังเกตตาได้แต่ไกลก็ดี ผู้มีลักษณะนี้ย่อมตรง ไปในตำบลแห่งที่นั้นได้ ไม่หลงวกเวียน ฝ่ายท่านแฟรนซอลได้สังเกตลักษณะนี้ในสมองศีศะ แห่งเพื่อนคน หนึ่ง ในคราวทีได้เที่ยวดักแร้วห่านก ในท่ามกลางป่าเปลี่ยวเพื่อจะได้อบสวน ให้เปนแบบแผน ใน จำพวกนกเถื่อนตั้งเปนตำหรับไว้ต่อไป ในคราวนั้นท่านแฟรนซอล กับเพื่อนได้ไปตั้งแร้วไว้หลายตำบลในป่า ครั้นต่างคนต่างกลับไปเก็บแร้วท่านแฟรนซอลก็ หลงทีตั้งแร้วไปหาถูกไม้ ส่วนเพื่อนผู้นั้นไปเก็บได้ทุกแห่งทุกตำบลก็ด้วยเหตุมีลักษณะนี้เปน ใหญ่ ลักษณะนี้กับลักษณะ ๒๒ ย่อมเปนคู่กันแลผู้ประกอบนั้นมิใช่ชอบในการเที่ยว ส่วน ท่านคฤชต์โตเฟอโกล่าโบซึ่งเปนชาวยุโรป ได้ไปพบประเทศอะเมริกาก่อนชาวยุโรปผู้อื่น ประมาณล่วงมาแล้ว ๔๐๐ ปีนั้น ท่านมิใช่ตั้งใจเปนแนว่าในฝ่ายทิศตะวันตกคงมีทวีปเพราะ ลักษณะนี้เปนใหญ่โอบเปนสำคัญ จึงเสาะแสวง เที่ยวไปจนพบได้สมความทีคิดหมายไว้ นั้น ทุกสิ่งทุกอย่าง

๑ ๒๘ ปัญญาเฉลียวฉลาดในเลขวิทยาทุกอย่าง ด้วยท่านแฟรนซอลได้สังเกต ลักษณะนี้เห็นปรากฏเปนโหนกทีเหนือหางคิ้วเด็ก มีเด็กผู้หนึ่งเปนต้น ยังมีได้ศึกษาในวิชา จ्ञาวงการคิดเลขอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่สามารถทีจะคิดได้โดยคล่องแคล่วรวดเร็ว แลแมนยำ ทันท่วงทีผู้จะไต่ถามทุกครั้ง

๑ ๒๙ ความรณิตลิลิต ในการทีจะกระทำสิ่งทั้งปวงคือลงมือทำการสิ่งใด ย่อมทำแต่ สิ่งนั้นให้สำเร็จตลอดตามลำดับ มิได้มีใจวุ่นกังวลด้วยการสองสามอย่าง ในเวลาทีจะทำแล ประกอบด้วยความเรียบร้อย ในการตกแต่งจัดตั้งเครื่องสิ่งของประดับประดา ถ้าบุคคลทีมี ลักษณะนี้มากเปนใหญ่ แล้วถ้าเห็นผู้ใดทำการไม่เรียบร้อยก็เปนทีรำคาใจ คิดแต่จะแก้ไขให้

การนั้นดีขึ้นจึงได้ ฝ่ายคนชาวป่าชาวบ้านนอกนั้นย่อมปราศจากในลักษณะนี้ จึงการตกแต่ง แลการบริโภค ไม่เป็นอันสะอาดหมดจดดี

๑ ๓๐ ปัญญาเลียดสังเกตติรตรอง จำเหตุการณ์ทั้งปวง แต่บันตาซึ่งเกิดขึ้นคือ ลักษณะแห่งกิริยาการต่าง ๆ ลักษณะนี้ ถ้าแลประกอบกับลักษณะ ๒๒ ด้วยก็เป็นที่ยุคคลสรรเสริญ ว่ามีปัญญาอย่าง เลียดอย่างดีที่สุด เช่นผู้เป็นหมอความเปนประธาน

๑ ๓๑ ปัญญาที่จะกะคาดเวลาได้ เป็นต้นว่านอนหลับอยู่ แล้วตื่นขึ้นก็มีปัญญาคาด เวลากาลได้ว่าประมาณเท่านั้นทุ่มฤเท่านั้นโมง แลเป็นที่แม่นยำใจในจังหวะ เพลงการต่าง ๆ ด้วย แลชอบใน การเล่นเต๋นรำ ถ้าผู้ใดมีลักษณะนี้มากนัก ชำนิชำนาญในการที่กล่าวมาใน ข้อนี้เป็นอย่างดีทั้งสิ้น

๑ ๓๒ ชอบในการเพลงต่าง ๆ ที่มีสำเนียงไพเราะระ มนุษย์โลกกทั่วกันทุกชาติทุกภาษามีลักษณะนี้ตามธรรมดามากแลน้อย ทุกตัวคนแลที่จะไม่ชอบในเพลงของชาติตนนั้น บ้าง หามิได้ ส่วนคนที่มีลักษณะนี้บริบูรณ์ก็สามารถอาจที่จะทำเพลงให้ผู้อื่นฟัง มีใจพลอย เพลิดเพลินไปตามเพลงได้ แลเมื่ออายุยังเยาว์ก็ฝึกสอนเรียนรู้ในการเพลงได้งายอย่าง ที่สุด แลยังมีคนหนึ่งเรียกชื่อว่าปลัดต่อม เป็นชาวประเทศอะเมริกาเสียซึ่งจับคู่ทั้งสอง แต่ มีลักษณะนี้เปนใหญ่เปนประธาน ก็ทำเพลงได้ตั้งแต่มีอายุเปนเด็กอยู่ มิได้มีผู้หนึ่งผู้ใดฝึกหัด ภายหลังต่อมาถ้าแลผู้ใดทำเพลงให้ฟังแล้วครั้นจบลงก็ทำขึ้นอย่างเพลงนั้น แลก็ยังไพเราะ กว่าผู้ที่ทำเพลงก่อนเปนอันมาก เพราะประกอบเสียงไปตามเพลงนั้นให้สมควร เปนที่ฟังน่า สรรเสริญ

๑ ๓๓ มีปัญญาเฉลียวฉลาด ในคำภาษาที่จะพูดจาแต่งหนังสือเปนคำที่ไพเราะ แล ปัญญาซึ่งจะจำทรงถ้อยคำได้ถ้วนถี่ ลักษณะนี้อยู่ในดวงตาทั้งสองข้าง ถ้าผู้ใดมีมากก็แหลม ออกมาเป็นที่ฟังสังเกตได้

๑ ๓๔ ปัญญาซึ่งจะเปรียบเทียบเคียง สิ่งของเหตุการณ์อันใดซึ่งกันแลกัน แลคิด ตีรตรองดูด้วยสิ่งนั้น พอเป็นที่สมควร

๑ ๓๕ ปัญญาเลียดในการสืบต้นเหตุ เมื่อได้เห็นการซึ่งเปนผลเกิดขึ้น แต่เหตุนี้ ให้ได้ความจริง ถ้ามิฉะนั้นรู้ต้นเหตุแล้วสามารถที่จะตีรตรองดูต่อไป ว่าผลแห่งเหตุนี้ จะ เกิดขึ้นอีกเปนประการใด เป็นต้นว่าตระลาการผู้พิพากษาข้อความย่อมนจะพิจารณาข้อคดี แล้ว ก็สืบสาวหาต้นเหตุเอาความจริงให้จงได้ ถ้าเปนนักปราชยอย่างวิเศษก็ประกอบด้วย ลักษณะนี้เปนใหญ่ คนทั้งปวงก็ถือกันว่า ลักษณะนี้เปนที่ประเสริฐวิเศษกว่าลักษณะทั้ง ๓๖ ประการ ดังพรรณนามาจบสิ้นตำราแต่เพียงเท่านี้

(ถ้อยความที่ยกมาเป็นการคงไว้ซึ่งการสะกดตามแบบภาษาไทยที่ใช้ในหลักฐาน)

ดังกล่าวแล้วว่า วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์ เรียบเรียงหนังสือ *หนังสือตำราคุณลักษณะแห่งสมองสี่คะแนนที่สังเกตบอกอัจฉริยะบุคคลมีเป็นอย่างนั้น ๆ* โดยนำข้อมูลมาจากการศึกษาของ “ท่านแฟรนซอซ กัลล์” หรือ ฟรานซ์ โยเซฟ กัลล์ (Franz Joseph Gall) นักสรีรวิทยาชาวเยอรมัน ซึ่ง กัลล์ เป็นเจ้าของทฤษฎีเรื่อง **เฟรโนโลยี** (Phrenology) อันว่าด้วยการศึกษาขนาดและรูปทรงของกะโหลกศีรษะเพื่อบ่งชี้หรืออธิบายลักษณะนิสัย พฤติกรรม บุคลิกภาพ และความสามารถทางจิตใจของมนุษย์ กัลล์ มองว่าสมองเป็นชิ้นส่วนต่างๆมาประกอบกัน โดยแต่ละชิ้นส่วนแทนคุณสมบัติแต่ละอย่างที่แตกต่างกันของมนุษย์ ขณะที่กะโหลกศีรษะมีรูปร่างเหมือนสมอง ดังนั้นจึงสามารถศึกษาสมองรวมถึงพฤติกรรมและสภาพจิตใจของคนซึ่งควบคุมโดยสมองผ่านการพิจารณาขนาดและรูปทรงของกะโหลกได้

กัลล์ เสนอทฤษฎีเรื่อง **เฟรโนโลยี** ครั้งแรกในช่วงปลายทศวรรษ 1790 ซึ่งได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวคิดทางการแพทย์ที่ก้าวหน้ามากและมีประสิทธิภาพในการศึกษาลักษณะของคน โดยเฉพาะ **“ศาสตร์แห่งจิตใจ”** (science of the mind) ทฤษฎีของ กัลล์ แพร่กระจายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาเหนือ มีอิทธิพลและได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 หรือนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800 เป็นต้นมา

การศึกษากะโหลกศีรษะเพื่อพิจารณาสมอง พฤติกรรม และสภาพจิตใจตามแนวทางของ **เฟรโนโลยี** ยังถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการแบ่งแยกกลุ่มคนและเชื้อชาติเพื่อกดขี่ข่มเหง ดังที่ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา มีการศึกษากะโหลกของชนชาติต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาใช้จำแนกเผ่าพันธุ์ โดยพยายามยกว่าเผ่าพันธุ์ของพวกตนเหนือกว่าและสูงส่งกว่าเผ่าพันธุ์อื่น ๆ เช่นการวิเคราะห์กะโหลกศีรษะของชาวแอฟริกันแล้วสรุปว่าแสดงถึงความด้อยกว่าทางสภาพจิตใจและสติปัญญา ชาวแอฟริกันจึงมีพฤติกรรมที่มีความเชื่อทำให้เหมาะสมกับการเป็นทาสและจำเป็นต้องมีเจ้านายปกครอง ขณะเดียวกันชาวยุโรปก็ยังเข้าไปแบ่งแยกเผ่าพันธุ์ของชาวแอฟริกันเสียเองจนนำไปสู่ปัญหาทางเชื้อชาติและสงครามกลางเมืองในหลายประเทศของทวีปแอฟริกา หรือการการวิเคราะห์กะโหลกศีรษะของชาวเยอรมันและชาวยิวแล้วนำไปสู่อุดมการณ์ของชาวเยอรมันที่ว่าตนเหนือกว่าชาวยิว จนทำให้เกิดความเกลียดชังและการล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในที่สุด

การที่ทฤษฎีเรื่อง **เฟรโนโลยี** ของ ฟรานซ์ โยเซฟ กัลล์ ได้รับความนิยมอย่างมากในโลกตะวันตกมาตลอดศตวรรษที่ 19 ก็ไม่แปลกที่ทฤษฎีนี้จะถูกนำเข้ามาสู่สังคมไทยด้วย นั่นคือ วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์ ได้แปลและเรียบเรียงเป็นหนังสือ *หนังสือตำราคุณลักษณะแห่งสมองสี่คะแนนที่สังเกตบอกอัจฉริยะบุคคลมีเป็นอย่างนั้น ๆ* ในปี พ.ศ. 2430 (ตรงกับ ค.ศ. 1887) อันเป็นช่วงปลายศตวรรษที่ 19 แล้ว ซึ่งอันที่จริงในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา ทฤษฎีของ กัลล์ ค่อย ๆ เสื่อมคลายความนิยมลง เนื่องจากมีทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์แบบใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ แต่ผลพวงจาก

แนวคิดยังคงดำรงอยู่มาอีกยาวนาน โดยเฉพาะการแบ่งแยกเชื้อชาติที่ฝังแน่นอยู่ในสำนึกของชาวโลกจนก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงอย่างไร้เหตุผลแบบเรื้อรังเรื่อยมาจวบทุกวันนี้

มีอาจแนใจนักกว่า **หนังสือตำราคุณลักษณะแห่งสมองสี่ตะเปนที่สังเกตบอกอัยมาโดยบุคคลมีเปนอย่างนั้น ๆ** มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อความคิดของชาวสยามในการทำ ความเข้าใจกะโหลกศีรษะเพื่ออธิบายลักษณะนิสัย พฤติกรรม บุคลิกภาพ และความสามารถทางจิตใจของมนุษย์มากมายเพียงใด แต่ที่แน ๆ คือนี่อาจจะเป็นหนังสือเล่มสุดที่นำเสนอเรื่องราวของสมองและกะโหลกศีรษะสู่สังคมไทยในช่วงทศวรรษ 2430 ก่อนที่ต่อมาในช่วงทศวรรษ 2460 จะเริ่มมีการรับเอาองค์ความรู้อาชญาวิทยาแบบยุโรปเข้ามาใช้ในงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะแนวความคิดในการสืบสาวหาสาเหตุของการกระทำ ความผิดเพื่อนำมาสู่การลงโทษทางอาญา ซึ่งมีการเอ่ยถึงการพิจารณาถึงลักษณะของอวัยวะต่าง ๆ รวมถึงกะโหลกศีรษะด้วย บุคคลหนึ่งที่มีบทบาทในการนำเสนอเรื่องนี้คือ **หลวงประดิษฐมนูธรรม** หรือ **นายปรีดี พนมยงค์** ผู้สำเร็จวิชากฎหมายจากประเทศฝรั่งเศส ดังที่เขาได้ไปแสดงปาฐกถาเรื่อง “ปัญหาเกี่ยวแก่การลงอาชญาผู้กระทำผิดกฎหมาย” ณ สามัคยาจารย์สมาคมในโรงเรียนสวนกุหลาบเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2471 ตามคำเชิญของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต เสนาบดีกระทรวงธรรมการ และต่อมาในเดือนกันยายนปีเดียวกัน ทางโรงพิมพ์นิติสาส์นของ **นายปรีดี** ก็ได้นำถ้อยปาฐกถานี้มาจัดพิมพ์เป็นหนังสือให้ชื่อว่า **ปาฐะเรื่องปัญหาเกี่ยวแก่การลงอาชญาผู้กระทำผิดกฎหมาย**

หลวงประดิษฐมนูธรรม ได้กล่าวถึงแนวคิดการหาสาเหตุการกระทำผิดอันแบ่งได้ ออกเป็น 2 ลัทธิมาอภิปราย กล่าวคือ ลัทธิที่ 1 จะค้นหาสาเหตุโดยพิจารณาถึงลักษณะอวัยวะและเหตุส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด ในภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “เอโกล อองโตรโปกิก” (École Anthropologiques) ส่วนลัทธิที่ 2 จะค้นหาสาเหตุโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับสถานที่ สภาพแวดล้อม ฐานะความเป็นอยู่ ความดำรงชีวิตของผู้กระทำผิด ในภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “เอโกล โซซิโวลิจิก” (École Sociologique) ซึ่งแนวคิดของลัทธิแรกอย่าง “เอโกล อองโตรโปกิก” นั้นแหละที่ให้ความสำคัญกับการพิจารณารูปร่างและน้ำหนักกะโหลกศีรษะเพื่อบ่งชี้ถึงความเป็นผู้ร้าย โดยกำเนิดที่กระทำ ความผิดด้วยสันดานดั้งเดิม เช่น ถ้ากะโหลกศีรษะ “จุ ๑๑๐๑-๑๒๐๐ เซนติเมตรลูกบาศก์ มีคนร้ายมากกว่าดี ผู้ร้ายจำพวกนี้มักเป็นผู้ร้ายลัทธิพิชย์” หรือ ถ้ากะโหลกศีรษะ “จุ ๑๒๕๑-๑๓๐๐ เซนติเมตรลูกบาศก์ จำนวนคนร้ายมากกว่าคนดี มีผู้ร้ายฆ่าคนตายเป็นส่วนมาก ผู้ร้ายลัทธิพิชย์มีน้อย” เป็นต้น

แม้ **หนังสือตำราคุณลักษณะแห่งสมองสี่ตะเปนที่สังเกตบอกอัยมาโดยบุคคลมีเปนอย่างนั้น ๆ** ที่แปลและเรียบเรียงโดย **วิลเลียม เฮย์ส แมคฟาร์แลนด์** จะเป็นหนังสือที่หาอ่านได้ยากยิ่งและแทบไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมักคุ้นในปัจจุบัน อีกทั้งในช่วงที่ตีพิมพ์ออกมาก็ดูเหมือนมิได้แพร่หลายสักเท่าใดนัก แต่ก็ปฏิเสธมิได้ว่านี่คือหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์อันแสดงให้เห็นว่าได้มีการนำเสนอถึง

การศึกษาสมองและกะโหลกศีรษะตามทฤษฎีของ เฟรโนโลจี ของ ฟรานซ์ โยเซฟ กัลล์ ให้เป็นที่
รับรู้ในสังคมไทยมาตั้งแต่ทศวรรษ 2430 เลยทีเดียว

ผู้เขียน

อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ

เอกสารอ้างอิง

บาร์เรตต์, ลิซา เฟลด์แมน. *7½ บทเรียนสมองมหัศจรรย์*. แปลโดย ชัยภัทร ชุณหรัศมิ์. กรุงเทพฯ:
bookscape, 2566.

ปรีดี พนมยงค์. *ปาฐะเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการลงอาญาผู้กระทำผิดกฎหมาย*. พระนคร: โรงพิมพ์นิติ
สาส์น, 2471.

รวมปาฐกถาซึ่งแสดงที่สามัคยาจารย์สมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. 2470 ถึง 2474. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกูล
กิจ, 2474.

หนังสือตำราดูลักษณะแห่งสมองศีรษะเบบที่สังเกตบอกอชมาโคยบุคคลมีเบบอย่างนั้นๆ. กรุงเทพฯ:
สวนนันทอุทยาน, 2430.

Pickover, Clifford A. *The Medical Book: From Witch Doctors to Robot Surgeons, 250
Milestones in the History of Medicine*. New York: Sterling Pub., 2012.

New Dictionary of the History of Ideas. edited by Maryanne Cline Horowitz. New York:
Scribner, 2005.